

Complexnummer: 517650

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

St. Alphonsus en St. Joseph

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

517651, 517652

Woonplaats

Amersfoort

Gemeente

Amersfoort

Provincie

Utrecht

Locatie van het hoofdobject

Barchman Wuytierslaan 53, 3819 AB te Amersfoort

Complexomschrijving

Inleiding

In het eerste decennium van de twintigste eeuw was de in de binnenstad van Amersfoort gevestigde Congregatie van St. Joseph een sterk groeiende gemeenschap. Deze groei leidde in 1909 tot plannen voor de bouw van een COMPLEX van twee KLOOSTERGEBOUWEN op een terrein dat op enige afstand van de stad was gelegen. De Congregatie beschikte over een uitgestrekt terrein aan de noordzijde van de Barchman Wuytierslaan. Aan de Amersfoortse en rooms-katholieke architect H. Kroes werd in 1909 de opdracht voor een moederhuis (St. Joseph) en een retraitshuis met kapel (St. Alphonsus) gegeven. De panden vormen door een eenheid in compositie en materiaalgebruik een ensemble.

Achter het moederhuis St. Joseph bevindt zich een klein wasgebouw, dat een eenheid met het hoofdgebouw vormt. Aan de linker en aan de achterzijde is in 1981, naar ontwerp van architect G. Pothoven, een uitbreiding gerealiseerd, die van ondergeschikt belang is.

In 1937 werd aan het retraitshuis St. Alphonsus een kleine uitbreiding naar ontwerp van W.C.A. Kroes in de stijl van zijn vader toegevoegd. Het betreft het voormalige paterskwartier uiterst links aan de voorgevel. Deze verbouwing valt binnen de bescherming. Naast enkele andere, relatief kleine verbouwingen, dient de verbouwing van 1967 genoemd te worden. Rechts naast de voorgevel en aan de achterzijde werden enkele grote ruimten met plat dak aan het gebouw toegevoegd. Deze vallen buiten de bescherming. Na een korte periode van leegstand is het retraitshuis in 1996-1997 hoofdzakelijk intern verbouwd tot asielzoekerscentrum. Daarbij is in de kapel een keuken gebouwd, die de ruimtewerking van de kapel heeft verminderd. De keuken is echter zodanig gebouwd, dat de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

originele delen niet zijn aangetast.

Aan de achterzijde van de gebouwen strekte een grasveld tot aan een bosrijke omgeving. Het contact tussen de gebouwen en het grasveld is enigszins afgenomen door een aantal verbouwingen.

De panden van Barchman Wuytierslaan 53 en 55 vormen met elkaar een eenheid wat plattegrond en compositie betreft, gelet op de symmetrische opbouw van de gevels, de positie van de kapel, de horizontaliteit met de schilddaken evenwijdig aan de openbare weg en de afwisseling van lijst- en topgevels, alsmede wat betreft het materiaalgebruik van rode en gele baksteen, de gestileerde natuurstenen boven- en onderdorpels. Tevens zijn beide gebouwen op een uitgemetselde plint geplaatst. De rode bakstenen gevels worden horizontaal geleed door gele baksteenstroken ter hoogte van de boven- en onderdorpels van de tweelichtsvensters met achtruits bovenlichten. Een deel van de kozijnen van de vensters is vernieuwd waarbij de T-vorm en roedenverdeling in de bovenlichten behouden zijn gebleven.

Omschrijving

De architect Kroes plaatste de twee grootschalige KLOOSTERGEBOUWEN, bestaande uit woongedeelten, eetzaal, keukens en kapellen en grot, naast elkaar aan de Barchman Wuytierslaan. De voorgevels van Barchman Wuytierslaan 53 en 55 vormen een eenheid zowel wat compositie betreft als materiaalgebruik. Ook de plattegronden tonen overeenkomsten. Aan de voorzijde van ieder gebouw bevinden zich de woongedeelten, terwijl aan de achterzijde de kapel, de eetzaal en de dienstruimten zijn ontworpen.

Achter het westelijk gelegen moederhuis bevindt zich op enige afstand een kleine begraafplaats, dat door middel van een recht pad met het moederhuis is verbonden. Direct naast het moederhuis staat een klein rechthoekig washuis, dat tot het oorspronkelijke ontwerp behoort.

Tot het complex behoren de volgende onderdelen:

1. het moederhuis St. Joseph, Barchman Wuytierslaan 55
2. het voormalig retraits huis, Barchman Wuytierslaan 53.

Waardering

Het complex, bestaande uit een moederhuis en retraits huis, alsook kapel en grot van de Congregatie van St. Joseph is van algemeen belang vanwege zijn architectuurhistorische waarde als gaaf voorbeeld van een kloostergebouw. Het complex is tevens van cultuurhistorisch belang als kenmerkend overblijfsel van een regionale ontwikkeling.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 517651

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 december 2000
Kadaster deel/nr	82793/95

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amersfoort	Amersfoort	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Amersfoort	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amersfoort	D			3043

*Omschrijving***

Omschrijving

De hoofdvorm van het voormalige RETRAITEHUIS ("St Alphonsus") is T-vormig en kan worden onderverdeeld in een langwerpige woongedeelte, evenwijdig aan de openbare weg, met in het midden daarachter een kapel, die de stam van de T vormt. Bij het complex behoren lagere ruimten - met plat dak - die zowel links als rechts achter het hoofdgebouw zijn aangebracht. Delen hiervan zijn van later datum en deze vallen daarom buiten de bescherming. Het hoofdgebouw ligt op enige afstand van de openbare weg en is middels twee oprijlanen links en rechts te bereiken. Het terrein wordt begrensd door een gele bakstenen muur met afgeknotte pijlers.

De bouwstijl laat zich typeren als een persoonlijke en sobere interpretatie van stijlen als rationalisme, neorenaissance en chaletstijl voor het woongebouw en neogotiek voor de kapel.

De symmetrische voorgevel (zuidzijde) van het hoofdgebouw is langwerpig en kan onderverdeeld worden in een risalerend middendeel, zes traveeën breed, met drie bouwlagen en twee flankerende vleugels, ieder zeven traveeën breed, met twee bouwlagen. Elk van de drie delen heeft een eigen schilddak, dat in het midden onderbroken wordt door een topgevel met steekkap en het overstek geeft tezamen met het houten beschot in de topgevel een landelijk karakter aan het gebouw. Op het hoogste punt van de middentopgevel is een kruis geplaatst. Op het dak, dat bedekt is met oranje kruispannen, bevinden zich dakkapellen, bestaande uit een driedelig strokenvenster onder een lessenaarsdak, die de linker en rechter topgevel flankeren. In een later stadium zijn veluxvensters geplaatst.

De topgevel is in de middenrisaliet twee traveeën breed, de topgevels in de vleugels zijn ieder één travee breed. De vensters in de eerste bouwlaag worden overspannen door een natuurstenen latei met daarboven een segmentboog. Deze ontbreken in de tweede

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bouwlaag, behalve in de middenrisaliet en onder de topgevels in de vleugels. In de derde bouwlaag van de middenrisaliet en in de toppen van de topgevels bevinden zich lage tweelichts vensters. In de topgevel van de middenrisaliet zijn tweelichts vensters met achtlichts bovenlichten geplaatst. Sterke overeenkomsten met nummer 55 vertoont de inpandige entree, die precies in het midden onder een grote halfronde natuurstenen boog is geplaatst. Boven de natuurstenen boog bevindt zich een door natuursteen omlijst veld waarop de naam Sint Alphonsus is aangebracht. De dubbele deuren met bovenlichten en zijvensters zijn te bereiken middels drie natuurstenen treden.

Geheel links naast de hoofdgevel bevindt zich de toevoeging, die W.C.A. Kroes heeft ontworpen in de stijl van het hoofdgebouw. Het betreft een blokvormige uitbreiding met twee bouwlagen en een plat dak, waarin op regelmatige afstand vensters zijn aangebracht.

De achtergevel wordt door de in het midden gesitueerde priesterkoor gedomineerd. Dit priesterkoor bestaat uit drie zijden, met daartussen steunberen. In de uit baksteen opgetrokken muren zijn spitsboogvensters aangebracht. Boven het priesterkoor steekt het zadeldak van het schip uit, dat bekroond wordt door een open dakruiter. De goothoogte van het zadeldak is gelijk aan de goothoogte van het hoofdgebouw. Het priesterkoor wordt geflankeerd door lage rechthoekige ruimten met plat dak, die voorheen dienst deden als sacristie en berging.

Verder teruggelegen zijn de twee bouwlagen met het samengestelde schilddak van het hoofdgebouw zichtbaar. De muren zijn sober gedetailleerd en de rechthoekige tweelichts vensters met achtlichts bovenlicht zijn regelmatig over de gevel verdeeld. Links voor de achtergevel van het hoofdgebouw bevindt zich een moderne uitbreiding met plat dak en glazen wanden.

De linkerzijgevel wordt gedomineerd door een één bouwlaag hoge vleugel, die bedekt is met een zeer flauw hellend schilddak. De muren van de vleugel, die voor de helft bestaat uit een veranda, zijn opgebouwd uit grote glasoppervlakken, die door smalle muurdammen worden onderbroken. Geheel doorlopend zijn de bovenlichten, die een fijnmazige roedenverdeling hebben.

Opmerkelijk is de verder teruggelegen muur van het schip. Deze muur is direct verbonden aan het hoofdgebouw. Om de verschillende functies achter de muur tot uitdrukking te brengen heeft de architect links drie spitsboogvensters aangebracht en rechts daarnaast een kruisvenster. Zo geeft de venstervorm de overgang van woongedeelte naar kapel aan.

De rechter zijgevel wordt gedomineerd door later de toegevoegde grote zaal, die buiten de bescherming valt. Links bevindt zich de zijgevel van het hoofdgebouw, waarin moderne vensters zijn aangebracht, die eveneens buiten de bescherming vallen. Verder teruggelegen bevindt zich de zijmuur van de kapel die spiegelbeeldig identiek is aan het linkerzijaanzicht.

Opmerkelijk is een als grot gebouwde toegang tot een kleine kapel, die aan Maria is gewijd en die gelegen is onder de voormalige sacristie.

Van het interieur dient met name de hoge centrale hal te worden genoemd, die ruimte biedt aan een met een smeedijzeren leuning gedecoreerde dubbele trap. In de gangen een tegelpatroon op de vloeren.

Waardering

Het voormalige retraitehuis met kapel en grot, van algemeen belang vanwege zijn architectuurhistorische waarde als gaaf en zeldzaam voorbeeld van een eclectische bouwstijl, alsmede van het bouwtype retraitehuis. Het gebouw heeft tevens cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een gebouw met een functie gericht op de levensbeschouwing. Het gebouw is van ensemblewaarde in relatie tot het

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

moederhuis Sint Joseph, eveneens ontworpen door H. Kroes. Beide panden nemen in het oeuvre van H. Kroes een belangrijke plaats in.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Klooster, kloosteronderd

Functie

Klooster

Monumentnummer*: 517652

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 december 2000
Kadaster deel/nr	82793/23

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amersfoort	Amersfoort	Utrecht

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amersfoort	D			11464
Amersfoort	D			11543

*Omschrijving***

Omschrijving

De plattegrond van het woongedeelte van het MOEDERHUIS is U-vormig, met een binnenterrein dat geheel omgeven is door een kloosteromgang. Aan de noordzijde van deze omgang bevindt zich de kapel, die noord-zuid is georiënteerd. De U-vorm van het woongedeelte kan worden onderverdeeld in een hoofdgebouw met afgeplat schilddak, dat evenwijdig ligt aan de openbare weg, en twee vleugels met plat dak. Het hoofdgebouw ligt op enige afstand van de openbare weg en is middels twee oprijlanen links en rechts te bereiken. Het terrein wordt begrensd door een gele bakstenen muur met pijlers waartussen zich een smeedijzeren hekwerk bevindt.

De bouwstijl laat zich typeren als persoonlijke en sobere interpretatie van stijlen als rationalisme, neorenaissance en chaletstijl voor het woongebouw en Neogotiek voor de kapel. De symmetrische voorgevel (zuidzijde) van het hoofdgebouw is langwerpig, heeft twee bouwlagen en kan onderverdeeld worden in een risalerend middendeel, zes traveeën breed, en twee flankerende vleugels, ieder drie traveeën breed, waarbij de vensters echter verder uit elkaar liggen. Elk van de drie delen heeft een afgeplat schilddak, dat alleen in de middenrisaliet onderbroken wordt door een topgevel met steekkap en forse dakoverstek, geeft tezamen met het houten beschot in de topgevel een landelijk karakter aan het gebouw. Op de topgevel is een kruis geplaatst. Op het dak, dat bedekt is met oranje kruispannen, bevinden zich dakkapellen met plat dak.

De topgevel in de middenrisaliet is twee traveeën breed. De vensters in de eerste bouwlaag worden overspannen door een natuurstenen latei met daarboven een segmentboog. Deze laatste ontbreken in de tweede bouwlaag, behalve boven de vensters onder de topgevel. In de topgevel van de middenrisaliet is een strokenvenster aangebracht bestaande uit drie vensters. Sterke overeenkomst met nummer 53 vertoont de inpandige entree, die precies in het midden onder een grote halfronde natuurstenen boog is geplaatst. Boven de natuurstenen boog bevindt zich een door natuursteen omlijst veld waarop de naam Klooster Sint Joseph is aangebracht. De dubbele openslaande deuren met bovenlichten en zijvensters zijn te bereiken middels drie natuurstenen treden.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De achtergevel wordt bepaald door het priesterkoor van de kapel, die bestaat uit drie zijden, met daartussen steunberen. In de uit baksteen opgetrokken muren zijn spitsboogvensters aangebracht. Boven het priesterkoor steekt het zadeldak van het schip uit, dat bekroond wordt door een open dakruiter met naaldspits met leien. De goothoogte van het zadeldak is gelijk aan de goothoogte van het hoofdgebouw. Het priesterkoor wordt geflankeerd door lage rechthoekige ruimten met plat dak, die voorheen dienst deden als sacristie en berging. Verder teruggelegen bevindt zich de samengestelde achterzijde van de carré van het woongedeelte. De muren zijn sober gedetailleerd en met name in het midden van rechthoekige tweelichts vensters met achtlichts bovenlicht voorzien. Geheel teruggelegen is het samengestelde schilddak van het hoofdgebouw zichtbaar.

De linkerzijgevel toont van rechts naar links de twee bouwlagen met schilddak van het hoofdgebouw, daarnaast de twee bouwlagen met plat dak van de westvleugel en geheel links de entree naar de uitbreiding uit 1918. Deze uitbreiding ontnemt het zicht op de westelijk zijmuur van de geheel links en verder teruggelegen kapel. In de muur van het schip zijn drie spitsboogvenster aangebracht, in de zijwand van het priesterkoor twee spitsboogvensters. De muren van het woonblok zijn sober gedetailleerd en met rechthoekige tweelichts vensters met achtlichts bovenlicht in de tweede bouwlaag en op de begane grond dubbele openslaande deuren.

Hoewel de rechterzijgevel in details en vensterverdeling afwijkt van de linkerzijgevel kan gesteld worden dat de rechterzijgevel in grote lijnen spiegelbeeldig identiek is aan de linkerzijgevel.

In het interieur zijn vloeren, wanden en plafonds veelal ongeschonden. Wel zijn de plafonds verlaagd. Bijzondere ruimten zijn de ontmoetingsruimte in de noordwestvleugel, de entree, en de sobere kapel met houten zoldering, met gewijzigd stoelenplan, aangepast aan de eigentijdse eisen. Een uitgebreid gangenstelsel ligt onder het gehele klooster.

Waardering

Het moederhuis Sint Joseph, Barchman Wuytierslaan 55 is van algemeen belang vanwege zijn architectuurhistorische waarde als gaaf en zeldzaam voorbeeld van een eclectische bouwstijl, alsmede van het bouwtype moederhuis. Het gebouw is tevens van cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een retraitshuis dat is gericht op de levensbeschouwing. Het gebouw is van ensemblewaarde in relatie tot het voormalige retraitshuis, Barchman Wuytierslaan 53, eveneens ontworpen door H. Kroes. Beide panden nemen in het oeuvre van H. Kroes een belangrijke plaats in.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Klooster, kloosteronderdl

Functie

Klooster